

SENTÈNCIA 12-96 DE 21 DE JUNY DE 1996

Homicidi per imprudència.- Error en l'apreciació de la prova.- Infracció de norma penal substantiva.- Obligació de prudència en matèria d'accident de treball.

Ponent: M. Iltre. Sra. Marie CONTE

ANTECEDENTS DE FET

I.-RESULTANT: Que el MI. Tribunal de Corts va dictar Sentència en data 22 de novembre de 1.995 en la causa 90-F/93 amb la següent part dispositiva: "Fallem que hem de condemnar i condemnem Miquel N.M. com autor responsable d'un delictes major d'homicidi per imprudència de l'article 197 del Codi Penal, fent-se aplicació de l'article 53 apartat u, a la pena de DOS MESOS DE PRESÓ CONDICIONAL, a la multa de CINC-CENTES MIL PESSETES (500.000) i al pagament de les despeses processals causades, quedant indultada la pena de presó quan esdevingui ferma la Sentència i això per aplicació del Decret de 14 de març de 1.994.

Que hem d'absoldre i absolem Xavier A.A., del delictes que se li imputava, deixant sense efecte les declaracions de responsabilitat civil de Josep A.i de la companyia d'Assegurances Le Patrimoine.

Condemnem solidariament Miquel N.M., PROIMCO SA i la Companyia d'Assegurances SCHWEIZ a pagar a Maria Edwiges F.P.:

1.) La quantitat de 6.000.000 de Pessetes pel seu perjudici moral.

2.) En la seva qualitat de representant de la menor Claudia P.C. la quantitat de 3.000.000 de Pessetes en concepte de perjudici moral d'aquesta menor.

3.) La quantitat de 5.655.275 Pessetes en reparació del seu perjudici material."

II.-RESULTANT: Que contra la Sentència esmentada ha interposat Recurs de Suplicació el Ministeri Fiscal, en base als motius 5 i 7 de l'article 3r del Decret de 13 de

juliol de 1.990: error en l'apreciació de la prova i infracció de norma penal substantiva.

Indica en primer lloc, que el Tribunal de Corts no va apreciar de manera satisfactòria les proves practicades que permetien retenir la responsabilitat del processat Xavier A.A. i de l'empresa d'obres públiques A..

Exposa a aquest efecte els mitjans següents:

-El Tribunal ha considerat provat que la intervenció de l'empresa A.s'ha limitat al lloguer d'una màquina excavadora amb el seu conductor, contràriament al que va afirmar davant el Batlle instructor pel Legal representant de "Pleta SA" mestre de l'obra, segons el qual "Pleta SA" va contractar amb Treballs Públics A.per realitzar les obres d'obertura de la rasa i amb el Sr. Miquel N. per la instal·lació dels tubs, essent els encarregats de cada empresa els responsables de la direcció de les obres.

-A l'acte del judici oral aquest testimoni ha precisat que "les obres d'acondicionament del camí de la Gonarda per la recollida d'aigües pluvials formaven part dels treballs de construcció de la Pleta d'Ordino i que aquesta empresa en el conjunt de tota l'obra tenia contractades les empreses Treballs Públics A.per la realització dels treballs de moviment de terres i a Proimco SA per les instal·lacions".

-Els responsables de les dues empreses visitaven cada dia l'obra i prenen junts les decisions relatives a la configuració de la rasa.

-Del conjunt dels elements del sumari, en resulta que la responsabilitat de l'accident incumbeix als responsables de les dues empreses, d'una part Treballs Públics A.que, responsable de l'obertura de la rasa i especialista dels treballs de moviment de terres, ha realitzat aquesta obra sense prendre les precaucions suficients; d'altra banda PROIMCO SA que ha deixat treballar els seus obrers a l'interior de la rasa, la qual no presentava les garanties de seguretat elementals.

Sosté, d'altra banda, sobre el segon motiu de Suplicació, que el pronunciament absolutori acordat pel Tribunal de Corts respecte de Xavier A.A. suposa vulneració de l'article 191 del Codi Penal i dels articles 66, 67 i 68 relatius a la responsabilitat civil de l'empresa Treballs Públics A.s.

En conseqüència demana al Tribunal Superior que es condemni al processat Xavier A.A. com a responsable d'un delict d'imprudència amb resultat de mort de l'article 191 del Codi Penal i que se li imposi la pena de dos mesos de presó condicional, 500.000.- pts de multa, i indemnitzar solidariament amb Miquel N.M. en les quantitats acordades en la Sentència per la responsabilitat civil, declarant-se la mateixa solidaritat de l'empresa Treballs Públics A.i de la Companyia d'Assegurances Le Patrimoine.

III.-RESULTANT: Que el Lletrat Jordi SEGURA COBO en nom i interès de Miquel N.M. de la societat PROIMCO SA i de la Companyia d'Assegurances SCHWEIZ, interposa Recurs de Suplicació fonamentant-lo en els motius 5 i 7 de l'article 3r del Decret regulador d'aquesta instància de Suplicaria: error en l'apreciació de la prova, i infracció de norma penal substantiva.

Al.lega per recolzar el seu primer motiu de recurs, que el Tribunal no ha tingut en compte els elements que permeten establir d'una banda la participació de la víctima a la realització del seu propi dany, i d'altra banda la participació en la realització de l'accident de Treballs Públics A..

Relleua en primer lloc elements que permeten establir que Josep Antoni M.D.C., obrer responsable i experimentat, ha penetrat en la rasa contra les instruccions del seu patró, quan disposava de material que li permetia procedir a la instal.lació dels tubs sense penetrar en la rasa i, sense utilitzar el material de protecció del qual disposava que no havia jutjat necessari utilitzar.

Fa valer en segon lloc que Treballs Públics A., encarregats de la missió contractual, com a empresa especialitzada en la matèria, de procedir a l'obertura i al tancament de la rasa, tenia la responsabilitat de realitzar les obres segons les regles de l'art i de prendre les mesures de seguretat necessàries. Precisa que Miquel N., si donava instruccions pel que fa al traçat de la rasa, no tenia cap possibilitat de donar ordres pel que fa el mode operador.

-PROIMCO SA disposava al moment de l'accident d'una màquina idèntica a la utilitzada per Treballs Públics A..

-El conductor de Treballs Públics A.no estava sota les ordres de Miquel N..

-Xavier A.ha reconegut anar al lloc de l'obra una o dues vegades cada dia, precisant que no coneixia les regles de seguretat en matèria d'obertura de rases, la seva experiència professional es limitava a un any dins l'empresa.

-Malgrat la forma de facturació utilitzada, és la societat PLETA SA, que ha encomanat les obres a l'empresa A., i no PROIMCO SA.

Sosté d'altra banda pel segon motiu de Suplicació, que la Sentència del Tribunal de Corts no ha tingut en compte les disposicions de l'article 77 del Codi Penal i que la culpa de la víctima, causa exclusiva del dany, ha d'exonerar el processat de la seva responsabilitat penal.

Subsidiàriament estima que la responsabilitat de l'accident pot ser compartida entre la víctima i l'empresa Treballs Públics A..

Molt subsidiàriament proposa al Tribunal limitar la seva quota de responsabilitat a 10% i de condemnar-lo a una simple pena de reprensió privada.

Posteriorment a la Vista oral, Jordi SEGURA COBO ha fet arribar a la Sala Penal un escrit en el que precisa que en virtut de la pòlissa que consta al sumari, la garantia deguda per la Companyia SCHWEIZ està limitada a 5.000.000.-pta per persona sinistrada i que per aquest motiu dita Companyia no pot ser condemnada al pagament d'una suma superior.

IV.-RESULTANT: Que Maite BOURGEAUD IZA, advocat de Maria Edwiges F.P. actuant en nom propi i de la seva filla menor, comparteix i demana la confirmació de la Sentència recorreguda.

V.-RESULTANT: Que la defensa de Xavier A.S., de Josep A.A. i de la Companyia d'Assegurances PATRIMOINE fa oposició als recursos presentats, demanant la confirmació de la Sentència. Estima que el Tribunal de Corts no ha comès cap error en l'apreciació de la prova, així com que ha estat perfectament provat que PROIMCO SA havia llogat la pala excavadora a l'empresa Treballs Públics A., que mai ha rebut l'encàrrec de realitzar una rasa.

Exposa que la responsabilitat de l'accident no pot ser imputada a Xavier A.S. que es limitava a verificar les

necessitats del conductor de la màquina o a cridar el repartidor de gasoil.

Sosté, doncs, a més a més, que Xavier A. que no tenia la responsabilitat de prendre decisions relatives al desenvolupament de les obres o de vigilar-les, no pot incórrer en cap responsabilitat penal.

FONAMENTS DE DRET

I.-CONSIDERANT: En relació al primer motiu de Suplicació, que el delictes penat a l'article 191 paràgraf 2, del Codi Penal, presuposa que sigui demostrada una falta d'imprudència o negligència greu per part del processat, que estigui a l'origen de la mort de la víctima. Que en matèria d'accident de treball, aquesta obligació de prudència concerneix a la persona que està investida del poder de direcció i control de l'organització material de l'obra, del respecte de les normes de seguretat i dels obrers. Que el Tribunal de Corts no ha comès cap error en l'apreciació de la prova estimant que aquest poder de direcció i de control pertanyien únicament a Miquel N. MARTÍNEZ, Director de PROIMCO SA, excloent a Xavier A.SÁNCHEZ. Que en efecte les declaracions contradictòries d'aquests darrers, que tenen interessos oposats, no podien ser considerades com a elements de prova, que és el mateix pel que fa les declaracions del representant de PLETA SA, la responsabilitat penal del qual era susceptible de ser qüestionada; El perit Antoni POL SOLE va fer constar en el seu informe -confirmat a la Vista oral- l'absència de Direcció Tècnica destinada a coordinar les empreses que intervenien i de vigilar que fossin respectades les mesures de seguretat; absència motivada, sense cap dubte, per una qüestió d'economia. Que el Tribunal de Corts doncs, s'ha fonamentat de bon dret sobre elements de fet incontestables, per determinar la natura dels lligams jurídics existents entre les parts, i de la missió que tenia cada una d'elles; Que en ressurt de les peces del sumari, que Treballs Públics A.no ha participat a cap reunió preparatòria relativa a l'obra d'obertura de la rasa i no ha contractat a l'encarregat de l'obra. Que no existeix cap pressupost que els treballs fossin facturats per Treballs Públics A.a l'hora i no en consideració de la realització d'una obra anteriorment definida; Que finalment ha estat precisat pel testimoni Pere BARAUT UBACH, conductor de l'excavadora, des de l'inici de l'enquesta i confirmat a la Vista oral, que les visites efectuades a l'obra per Xavier A.estaven destinades a

verificar eventuais problemes mecànics o de subministrament de carburant. Que aquests elements permeten excloure l'existència d'un contracte d'empresa entre PLETA SA i Treballs Públics A., i també d'un sub-contracte entre aquesta ultima i PROIMCO, i qualificar de contracte de lloguer de la màquina excavadora, els lligams jurídics que uneixen PROIMCO i Treballs Públics A.. En aquestes condicions Xavier A.SÁNCHEZ no disposava de poder de vigilància ni de direcció, necessària per evidenciar la seva responsabilitat penal segons els fonaments de l'article 191 del Codi Penal.

II.-CONSIDERANT: d'altra part que, sigui quin sigui el nivell de qualificació dels seus encarregats, l'empresari en relació al respecte de les normes de seguretat només es pot descarregar de la seva responsabilitat, demostrant d'una part haver equipat el seu personal amb el material necessari; d'altra part haver donat a aquests darrers una formació general i consignes precises per un treball específic, en fi haver vetllat ell mateix, o per mediació d'un altre encarregat investit de delegació de responsabilitat vàlida al respecte d'aquelles consignes. Que Miquel N. MARTÍNEZ, per intentar sostreure's a les seves obligacions, es limita a afirmar, ajudant-se de documents tècnics, que per posar la canalització no era necessari penetrar a l'interior del fossat. Que aquest argument és evidentment insuficient, tenint en compte a més, que Manel B.CH., treballador de PROIMCO, present a l'obra al moment de l'accident ha declarat en el curs de la Vista oral "El Sr. N. va dir només que s'havia de fer la feina, que ho féssim amb seguretat".

III.-CONSIDERANT: Que posteriorment a la Vista oral que va tenir lloc davant la Sala Penal, el Lletrat Jordi SEGURA COBO ha entrat un escrit demanant que sigui aplicat, en favor de la Companyia d'Assegurances SCHWEIZ, la limitació de garantia a 5.000.000.-pta prevista per la pòlissa subscrita per PROIMCO; Que certament aquest document ja figura en el sumari per haver estat donat al Servei de Policia, de tota manera aquesta pretensió, que no ha estat sotmesa al Tribunal de Corts, ni tampoc al Tribunal Superior, i no ha pogut ser debatuda contradictoriament per les parts, s'ha de declarar inadmesa.

IV.-CONSIDERANT: Que l'indult de 6 mesos de les penes de presó, instaurat per Decret de 7 d'abril de 1.996 és d'aplicació en aquesta causa al ser els fets anteriors a la citada data.

Vistes la Constitució, El Codi Penal, el Codi de Procediment Penal, la jurisprudència d'aplicació, així com els Usos i Costums i altres fonts del Dret del Principat d'Andorra,

La Sala Penal del M.I. Tribunal Superior de Justícia d'Andorra,

D E C I D I M

1r.- Desestimar els recursos de Suplicació interposats pel Ministeri Fiscal i per Miquel N.M., la societat PROIMCO SA i la Companyia d'Assegurances SCHWEIZ.

2n.- Confirmar en tots els seus extrems la Sentència pronunciada pel M. Iltre. Tribunal de Corts en data 22 de novembre de 1.995.

3r.- No donar lloc a la petició formulada per l'escrit presentat pel Lletrat de la Companyia d'Assegurances SCHWEIZ en data 4 de març de 1.996.

4t.- Imposar a Miquel N. MARTÍNEZ, la societat PROIMCO SA i la Cia. d'Assegurances SCHWEIZ la meitat de les costes processals.

5è.- Manem que la Causa sigui retornada al M. Iltre. Tribunal de Corts, amb certificació de la present Sentència, per al seu compliment i execució.

Així, per aquesta nostra sentència, definitivament jutjant, ho manem i signem.